

op pad

geborgen, die zich geheel of gedeeltelijk in anatomisch verband bevonden. Daarnaast zijn van meer dan 500 individuen resten uit eerder geruimde graven, herbegraven.

12. Parkgedeelte

In de eerste helft van de vorige eeuw waren de rangen en standen duidelijk merkbaar in de maatschappij en daar is bij de aanleg van Kranenburg rekening mee gehouden. Er zijn zes klassen gemaakt; een hoofdklasse en een eerste tot en met vijfde klasse. Elke klasse had zijn eigen maatvoering: voor het graf zelf en voor de grafsteen. De hoofdklasse had de grootste maten en daarna de eerste klassen, tweede klasse, enzovoorts. Jarenlang was er daarom een verschil in de tarieven. Inmiddels zijn de klassen afgeschaft. Het woord 'klasse' is vervangen door 'rij' en de tarieven zijn voor de hele begraafplaats hetzelfde. Door de bestaande structuur van de verschillende rijen in het Parkgedeelte is het klassensysteem nog wel herkenbaar. De gemeente Zwolle wil graag het Parkgedeelte in de oude, oorspronkelijke sfeer houden.

13. Graven gefusilleerden Tweede Wereldoorlog

Na de Tweede Wereldoorlog zijn zoveel mogelijk gefusilleerde verzetsleden uit Zwolle herbegraven op Kranenburg. Vermoedelijk was deze herbegraving op 5 mei 1945. Het opgerichte comité 'Monument Gevallenen' kwam op 27 april 1949 met de gemeente Zwolle overeen dat de 27 graven in stand blijven zolang de begraafplaats bestaat. In het graf mogen alleen de weduwe of ouders van de gefusilleerde worden bijgezet.

14. Geallieerde rijksgraven

De acht geallieerde rijksgraven heeft de Oorlogsgravenstichting in eigendom. Er zijn omgekomen geallieerden begraven, onder andere drie omgekomen bemanningsleden van een Britse bommenwerper die in 1944 in Zwolle (nu nabij Twistvlietbrug in Stadshagen) neerstortte.

15. Het graf van H.J. van der Vegt (1864-1944)

Helmig Jan van der Vegt werd, gegrepen door de ideeën van Domela Nieuwenhuis, lid van de Sociaal-Democratische Bond (SDB), de eerste politieke partij op socialistische grondslag in Nederland. Hij was één van de oprichters van de SDAP (voorloper van de PvdA), waarvan

de oprichtingsvergadering op 26 augustus 1894 in het huidige café De Atlas in Zwolle plaatsvond. Aan de muur van De Atlas hangt een plaquette ter herinnering.

16. Het graf van G.H. de Haas (1879-1943)

Gerard Horreüs de Haas was hervormd predikant en voorzitter van de SDAP in Zwolle. Hij behoorde tot de uitgesproken links-modernen en was een voorvechter van de redelijke religie, die volledig rekening hield met de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek. In de jaren tussen de Eerste en Tweede Wereldoorlog bestreed hij zowel het communisme als het nationaalsocialisme. Hij overleed vrij plotseling in 1943. De Zwolse afdeling van de PvdA legt nog steeds op 1 mei rode tulpen op zijn graf (evenals op het graf van H.J. van der Vegt).

17. Ecologisch beheer

Het gras- en maaibeheer richt zich al vanaf de zeventiger jaren op het in stand houden en vergroten van de ecologische waarden. Een voorbeeld daarvan zijn de graslandjes rondom de vijver bij de ingang van Kranenburg. Het gras wordt één tot twee keer per jaar gemaaid en afgevoerd. Hierdoor wordt de bodem steeds iets schraler en krijgen minder gewone en soms zelfs zeldzame plantensoorten een kans, zoals de Zwolse Anjer, het Grasklokje en de Voorjaarslathyrus. Voor de grafbeplanting worden zoveel mogelijk planten die van nature op die plek voorkomen, gebruikt. Evenmin wordt

er gebruik gemaakt van chemische bestrijdingsmiddelen. Door het ecologisch beheer hebben veel soorten dieren de begraafplaats als leefgebied gekozen, zoals de Ransuil, de Wielewaal, en de Boomkruiper. Ook komt de eekhoorn hier veel voor.

18. Bosgedeelte

In 1978 kwam de eerste uitbreiding van Kranenburg: het Bosgedeelte. In het begin konden mensen kiezen voor twee categorieën graven. Bij een eerste categorie mocht de steen iets groter zijn en was het graf iets duurder dan die uit

een tweede categorie. In de tijd dat het landgoed Kranenburg, nog in gebruik was, zo tussen 1375 en 1844, werd voor het onderhoud van het landgoed het hout uit het bos gebruikt, het zogenaamde geriefhout. De bomen die nu in het bos staan zijn daarom zo'n honderd jaar oud, maar de boomstronken met hun wortels veel ouder; tussen de tweehonderd en driehonderd jaar. De beuken aan de beukenlaan, een laan die nog goed zichtbaar is, zijn ongeveer tweehonderd jaar oud.

19. Algemeen gedenkteken

In 2011 is een kunstwerk als algemeen gedenkteken geplaatst. Dit kunstwerk is ontworpen door Joost van Santen en staat in het teken van bezinning en reflectie. Op deze herinneringsplek kunnen nabestaanden om uiteenlopende redenen hun dierbaren gedenken.

Colofon

Tekst- en eindredactie:

afdeling Burgerzaken, gemeente Zwolle

Foto's:

Marco van Dalzen, Marion Olthof

Gemeente Zwolle
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
telefoon 14038
postbus@zwolle.nl

Vragen over Kranenburg of over begraven?

U kunt uw vragen stellen via de website van de gemeente Zwolle, www.zwolle.nl. U kunt ook bellen met telefoonnummer 14038 (afdeling Burgerzaken) of met de begraafplaats zelf, telefoon (038) 454 41 48.

www.zwolle.nl

op pad

Zwolle

Kranenburg is behalve begraafplaats ook een park waar veel mensen graag wandelen. Deze wandelroute voert u langs bijzondere plekken en monumenten. De nummering op de kaart correspondeert met de nummers bij de tekst. De route is op de begraafplaats niet gemarkeerd. U kunt deze route met behulp van de plattegrond volgen.

Start wandeling

U begint uw wandeling bij het Parkgedeelte. Neem daarvoor bij de aula de eerste weg rechts en vervolgens na het kantoor van de beheerder het eerste pad links. Bij het eerste pad rechts begint de wandeling.

1. Het graf van J.C.P. Eeftinck Schattenkerk (1908-1997)

Jean Charles Philip Eeftinck Schattenkerk was chirurg in het Sophia-ziekenhuis (tegenwoordig heet dit ziekenhuis de Isala-klinieken) van 1939 tot 1966. Hij was in 1941 medeoprichter van het 'Medisch Contact'. Dit artsenverzet tijdens de Tweede Wereldoorlog, waardoor hij landelijke bekendheid kreeg, pleegde geen fysiek verzet. Het

Er is ook een aparte wandelroute over de natuur op de begraafplaats. Deze wandelroute (nummer 2) is te verkrijgen op het Stadskantoor, het Informatiecentrum, de beheerder van de begraafplaats en via internet.

'Medisch Contact' groeide uit tot het officiële vakblad van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst (KNMG). Hij was betrokken bij de zorg voor tweeduizend gevangenen die na 'Dolle Dinsdag' (5 september 1944) vanuit concentratiekamp Amersfoort naar de Buitensociëteit in Zwolle werden gebracht. Ook hielp hij vele rondtrekkende voedselzoekers uit het westen van het land.

Wandelen op Kranenburg

Langs bijzondere plekken en monumenten

op pad

op pad

2. Het graf van I.A. van Roijen (1859-1938)

De advocaat Isaac Antonie van Roijen was burgemeester van Zwolle van 1897 tot 1933 en lid Eerste Kamer (1902-1904). Hij was voorzitter van het 'Het Oversticht', de Overijsselse welstandscommissie. Hij was in 1912 medeoprichter van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en had een groot aandeel in de oprichting van de NV Elektriciteitsfabriek IJsselcentrale. De naam van Van Roijen staat ook op de plaquette vermeld die bij de officiële opening van begraafplaats Kranenburg is aangebracht op de aula.

3. Het Hagenparkgedeelte

Dit gedeelte was in 1992 de tweede uitbreiding van de begraafplaats. Kenmerkend zijn de hoge roodbladige en groenbladige hagen en een vrijere vormgeving van de gedenktekens op de graven.

4. Kindermonument

Ter nagedachtenis aan alle kinderen die – vroeger veelal anoniem - begraven zijn op de begraafplaats Kranenburg, is in 2008 een monument onthuld. Dit gedenkteken is een glazen plaat met daarop een kort fragment van een gedicht gemaakt door de Zwolse stadsdichter Lenze L. Bouwers. De gebruikte symbolen komen voor op kindergraven in de omgeving van het monument.

Het Kindermonument

5. De Parnassusberg

Elk landgoed had vroeger een verhoogd uitkijkpunt om over het landgoed heen te kijken. Dit element is terug te vinden in de Parnassusberg. De betekenis van dit Griekse woord is te lezen op het hier geplaatste zuiltje.

De zuil op de Parnassusberg

6. Vijver Hagenpark

De vijver is in de vorm van een gestileerde lelie aangelegd. De bron van de vijver symboliseert de oorsprong van het leven. Staand bij de bron kun je het eind van de vijver niet zien. Net zoals het leven zelf bij het begin daarvan, bij de geboorte, ook niet te overzien is.

Symbool voor de oorsprong van het leven

7. Islamitisch gedeelte Hagenpark

Sinds 1992 is het islamitisch gedeelte in gebruik en bestaat uit ongeveer 120 graven. Deze graven, meestal voor één persoon, zijn op Mekka gericht. De overledene wordt met het gezicht naar Mekka begraven. In het pas gedolven graf, waarop een zandheuveltje ligt, is een soort nis gemaakt. Volgens het islamitisch geloof kunnen daar de twee engelen, Munkar en Nakir plaatsnemen om de overledenen te ondervragen.

8. Eikenbomen

De grote eikenbomen zijn nog een overblijfsel van het landgoed Kranenburg. Deze Zomereik (*Quercus Robur*) is ongeveer 350 jaar oud en heeft een omtrek van 410 centimeter.

9. Zandhovemonument

Het monument is in maart 2002 onthuld, als herinnering en eerbetoen aan gerepatrieerde Nederlandse en Indische ouderen uit Oost-Nederlands-Indië die de laatste dagen van hun leven doorgebracht hebben in verpleeghuis Zandhove. Eind jaren vijftig richtte de gemeente op verzoek van de rijksoverheid Zandhove in voor mensen die – vaak generaties lang – in voormalig Nederlands-Indië gewoond hadden. Zandhove nam bij overlijden de begrafenis en zorg voor de graven voor haar rekening en heeft in 2001 de grafrechten van deze graven aan de gemeente overgedragen. Het monument is gemaakt door Steenhouwerij Beernink te Hattem. Het dak stelt bladeren van een palmboom voor.

10. Het graf van H. van der Vegte (1868-1933)

Als gedeputeerde van de provincie Overijssel zette Hendrik van der Vegte, kleinzoon van ds. Hendrik de Cock (grondlegger van de Afscheiding van 1834) zich in voor de aanleg van het elektriciteitsnet in de gehele provincie Overijssel. In het eerste Kabinet De Geer (1926-1929) was hij Minister van Waterstaat voor de ARP en bracht hij wettelijke regelingen voor luchtvaart en de radio-omroep tot stand. Ook nam hij het initiatief voor de realisatie van de oude IJsselbrug.

11. Gedenksteen Broerenkerk

Als gevolg van restauratiewerkzaamheden in de Zwolse Broerenkerk zijn in 1990 op Kranenburg de resten herbegraven van mensen die daarvoor in de kerk een laatste rustplaats hadden. In totaal zijn 529 skeletten of delen ervan

